

Lupa kasvaa

Tutkimusdataa ammatillisesta aikuiskoulutuksesta

3.2.2025

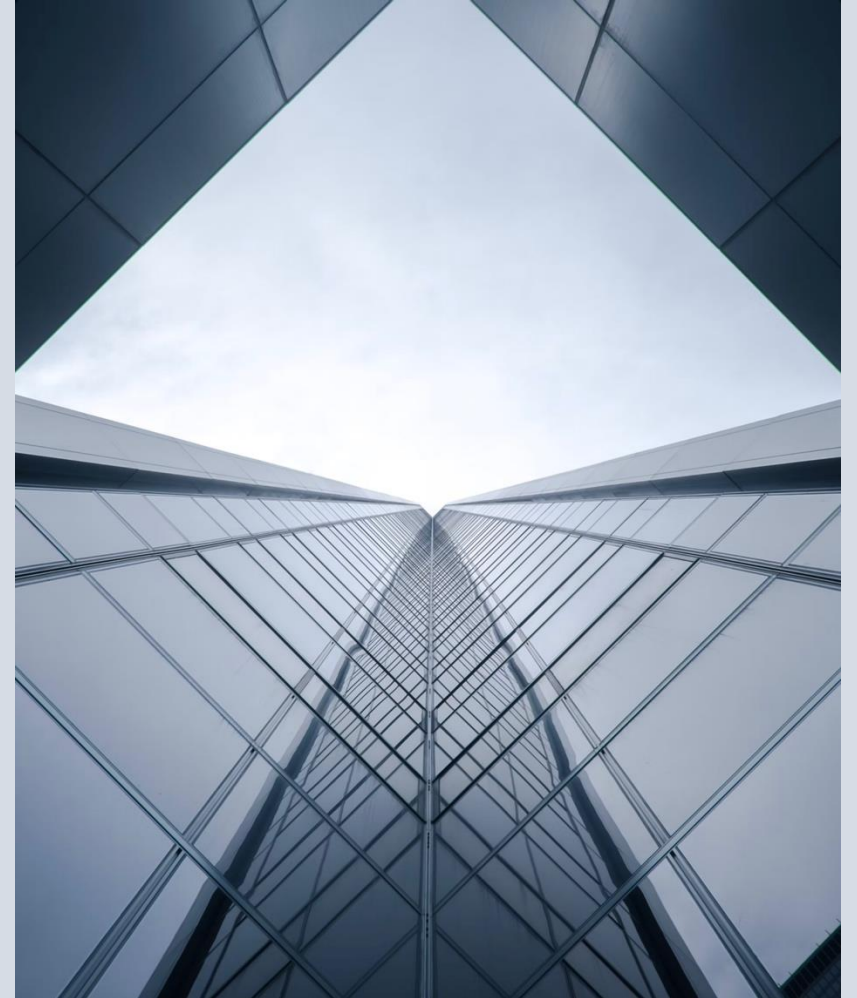
Elinkeinoelämän oppilaitokset EOL ry
toteuttaja Miltton oy

EOL

Elinkeinoelämän Oppilaitokset ry

Sisällys

- Johdanto
 - Raportin tausta, tavoitteet ja toteutus
- Ammatillinen aikuiskoulutus Suomessa
 - Ammatillinen koulutus
 - Ammatillinen aikuiskoulutus
 - Erikoistuneet oppilaitokset
- Taloudelliset perusteet ammatillisen aikuiskoulutuksen jatkuvuuden varmistamiselle
 1. Ammatillinen koulutus vahvistaa työmarkkinakelpoisuutta ja työllisyyttä
 2. Suomi tarvitsee ammattiosaajia
 3. Ammatillinen koulutus lisää alueellista elinvoimaa
- Koonti ja johtopäätökset
- Lähteet

EOL

Elinkeinoelämän Oppilaitokset ry

Johdanto

EOL

Elinkeinoelämän Oppilaitokset ry

Tutkimuksen tausta ja tavoite

Tämä raportti tarjoaa tutkimusdataa tukemaan koulutuskeskustelua ja päätöksentekoa.

Elinkeinoelämän Oppilaitokset ry:n tavoitteena on ollut koota mahdollisimman datalähtöinen kuva ammatillisen koulutuksen työelämävaikutuksista ja sen merkityksestä Suomen kasvulle.

Keskustelu koulutusresurssien riittävydestä ja vaikuttavuudesta on noussut esiin poliittisessa päätöksenteossa. Nykyisessä koulutuskeskustelussa korostuvat usein suuret koulutuksenjärjestäjät ja fuusiot. Tutkimuksessa tarkastellun datan perusteella on kuitenkin tärkeä tuoda esiin erikoistumisen merkitys laadun, työelämävastaavuuden ja kustannustehokkuuden näkökulmasta. Ammatillisen koulutuksen monimuotoisuus ja erikoistuneiden oppilaitosten vahvuus ovat keskeisiä kilpailukyvn ja elinkeinoelämän kehittämisessä.

Raporttia varten analysoitu data ja tutkimus osoittavat, että ammatillinen koulutus on keskeisessä roolissa Suomen työmarkkinoiden toimivuuden, elinkeinoelämän kilpailukyvn ja alueellisen elinvoimaisuuden vahvistamisessa. Ammatillinen koulutus ei ainoastaan vastaa nykyisiin työmarkkinoiden haasteisiin, vaan toimii investointina tulevaisuuden työelämäosaamiseen ja yhteiskunnan kestävyYTEEN.

Työvoimapulakriittisillä aloilla, väestön ikääntyminen sekä digitalisaation ja vihreän siirtymän vaatimukset korostavat ammatillisen aikuiskoulutuksen merkitystä osaamisen päivittämisessä ja työvoiman saatavuuden turvaamisessa.

EOL

Elinkeinoelämän Oppilaitokset ry

Toteutus

Raportti "Lupa kasvaa – Dataa ammatillisesta koulutuksesta" perustuu kattavaan työpöytä tutkimukseen, jossa on analysoitu lähes sata tilastoa, raporttia ja tutkimusjulkaisua. Yhteensä nämä aineistot kattavat yli 1 000 sivua, jotka tarjoavat perusteellisen ja monipuolisen pohjan raportin havainnoille.

Tutkimuksessa on hyödynnetty erityisesti tilastoaineistoja, kuten Opetushallinnon tilastopalvelu Vipusen ja Tilastokeskuksen tietokantoja, jotka tarjoavat ajankohtaista dataa ammatillisen koulutuksen opiskelijamääristä, tutkintojen suorittamisesta, työllistymisestä ja koulutuksen alueellisista vaikutuksista.

Lisäksi on tarkasteltu työelämäkyselyjä ja palautteita, jotka valottavat ammatillisen koulutuksen roolia työmarkkinoiden tarpeisiin vastaamisessa ja elinkeinoelämän kilpailukyvyn tukemisessa.

Raportissa esitetyt havainnot perustuvat monipuoliseen aineistoon, mikä tekee siitä hyödyllisen työkalun tietoon perustuvan päätöksenteon tueksi.

EOL

Elinkeinoelämän Oppilaitokset ry

Ammatillinen aikuiskoulutus Suomessa

EOL

Elinkeinoelämän Oppilaitokset ry

Ammatillinen koulutus Suomessa

Ammatillinen koulutus on yksi suomalaisen koulutusjärjestelmän kulmakivistä. Se tarjoaa opiskelijoille käytännönläheistä koulutusta, joka valmistaa heitä suoraan työelämän tarpeisiin. Suomessa ammatillinen koulutus on tarkoitettu sekä nuorille että aikuisille, ja sen tavoitteena on edistää työllistymistä, ammatillista kehittymistä ja elinikäistä oppimista.

Vuodesta 2021 lähtien oppivelvollisuus on Suomessa laajennettu koskemaan kaikkia nuoria 18 ikävuoteen saakka tai siihen asti, kun nuori suorittaa toisen asteen tutkinnon. Tämä tarkoittaa, että yhä useampi nuori aloittaa opintonsa joko lukiossa tai ammatillisessa koulutuksessa.

Ammatillinen koulutus kattaa kaikki toisen asteen koulutukset, jotka antavat opiskelijalle pätevyyden tiettyyn ammattiin tai ammattialaan.

Suomessa ammatillinen koulutus rakentuu kolmesta tutkintotasosta:

1. Perustutkinnot, jotka tarjoavat perusosaamisen tietyllä ammattialalla.
2. Ammattitutkinnot, jotka keskittyvät syventämään osaamista tietyn ammatin erityisvaatimuksissa.
3. Erikoisammattitutkinnot, jotka kohdistuvat erityisosaamisen kehittämiseen ja korkean tason asiantuntijatehtäviin.

Aikuiskoulutusohjelmat ovat yleensä tiiviimpiä ja joustavampia kuin perinteiset tutkintokoulutukset, mikä mahdollistaa aikuisopiskelijoille nopeamman valmistumisen.

Ammatillinen koulutus toteutetaan monimuotoisesti ja se voi sisältää työpaikalla tapahtuvaa oppimista, oppisopimuskoulutusta sekä lähiopetusta oppilaitoksissa. Keskeistä on vahva työelämäyhteys, mikä varmistaa, että koulutuksen sisältö vastaa työmarkkinoiden tarpeita.

EOL

Elinkeinoelämän Oppilaitokset ry

Uudet osaajat ja heidän koulutustaustansa

Kuten viereinen taulukko havainnollistaa, ammatillisen koulutuksen rooli on keskeinen niin ensimmäistä tutkintoaan suorittaville kuin niille, jotka laajentavat koulutustaan. Taulukosta näkee, millainen opiskelijoiden koulutustausta oli vuonna 2022.

Aikaisempi koulutus	Ei perusasteen jälkeistä koulutusta tai tutkinto tuntematon	Ylioppilastutkinto	Ammatillinen perustutkinto	Ammattitai erikoisammattitutkinto	Opistoasteen tutkinto	Alemman korkea-asteen tai ammatillisen korkea-asteen tutkinto	Ylemmän korkeakoulun tai tutkijan koulutus
	Opiskelijat %	Opiskelijat %	Opiskelijat %	Opiskelijat %	Opiskelijat %	Opiskelijat %	Opiskelijat %
Ammatillinen perustutkinto	67,1 %	5,0 %	18,3 %	3,8 %	1,2 %	3,3 %	1,4 %
Ammattitutkinto	14,7 %	6,9 %	39,9 %	11,5 %	5,2 %	14,9 %	6,9 %
Erikoisammattitutkinto	4,6 %	3,4 %	27,1 %	18,2 %	6,9 %	21,5 %	18,3 %
Yhteensä	53,5 %	5,2 %	22,6 %	6,2 %	2,3 %	6,6 %	3,6 %

Taulukko: Ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden korkein aikaisempi koulutus, Vipunen 2022.

EOL

Elinkeinoelämän Oppilaitokset ry

Ammatillinen aikuiskoulutus

Ammatillinen aikuiskoulutus on suunnattu työikäisille, joilla on tarve päivittää osaamistaan, hankkia uusi ammatillinen pätevyys tai täydentää aiempaa koulutustaan. Vaikka ammatillinen koulutus mielletään usein nuorison koulutusmuodoksi, merkittävä osa opiskelijoista on aikuisopiskelijoita. Ammatillisen koulutuksen opiskelijoista vuonna 2024 aikuisopiskelijoita (ei-oppivelvollisia) oli 75 %¹. Aikuisopiskelijat ovat hyvin moninainen ryhmä, ja heidän taustansa vaihtelevat eri ammattialoilta, rooleista ja työelämän tilanteista. He voivat olla esimerkiksi uranvaihtajia, uusia taitoja tai sertifikaatteja hankkivia henkilöitä tai osaamistaan täydentäviä asiantuntijoita.

Aikuiskoulutuksessa opiskelevia voisi kutsua myös **ammattiosaajiksi**, sillä heidän koulutuksensa ei keskity

vain uuden osaamisen hankkimiseen, vaan usein myös olemassa olevan ammatillisen pätevyyden ja kokemuksen syventämiseen tai päivittämiseen, mikä vahvistaa kiinnittymistä työmarkkinoille.

Aikuiskoulutus joustaa opiskelijan elämäntilanteen mukaan ja tukee työllistymistä sekä uralla etenemistä. Se tarjoaa ratkaisuja muuttuviin työelämän vaatimuksiin ja väylän siirtyä uusille toimialoille.

Ammatillinen aikuiskoulutus toteutetaan usein lyhyinä, kohdennettuina koulutusohjelmina, jotka tähtäävät käytännön osaamisen kehittämiseen. Yleisiä esimerkkejä ovat räätälöidyt ohjelmat työvoimapula-aloilla, kuten hoiva- ja teknologia-aloilla, sekä oppisopimuskoulutus, jossa opiskelija yhdistää työnteon ja opiskelun.

EOL

Elinkeinoelämän Oppilaitokset ry

¹ Ammatillisen koulutuksen netto-opiskelijamäärä, Vipunen 2024

Ammatillinen koulutus palvelee laajasti koko yhteiskuntaa

Ammatillinen koulutus on Suomen työmarkkinoiden kivijalka, joka kattaa laajasti eri alojen tarpeet ja tukee yhteiskunnan toimivuutta monin tavoin. Vuonna 2023 ammatilliseen koulutukseen osallistui 347 700 opiskelijaa – nuoria, aikuisia, työttömiä ja työelämässä jo olevia¹. Tämä osoittaa, että koulutus tavoittaa monipuolisesti eri väestöryhmiä ja edistää osaamisen kehittämistä sekä syrjäytymisen ehkäisyä.

Ammatillisen koulutuksen merkitys näkyy paitsi määrällisesti myös laadullisesti. Se tuottaa osaajia useille kriittisille toimialoille, kuten sosiaali- ja terveysalalle, teknologia- ja teollisuusalalle, logistiikkaan ja kuljetukseen sekä ympäristö- ja luonnonvara-aloille. Nämä alat eivät ole vain taloudellisesti tärkeitä, vaan myös keskeisiä Suomen huoltovarmuuden kannalta.

Ammatillisen koulutuksen saaneet toimivat monipuolisesti eri aloilla:

- Sosiaali- ja terveysala
- Liiketoiminta ja kauppa
- Rakennus- ja kiinteistöala
- Teknologia-ala ja teollisuus
- Ravintola- ja catering-ala
- Luonnonvara-ala ja ympäristö
- Kulttuuri- ja taideala
- Logistiikka ja kuljetusala
- Matkailu- ja palveluala
- ICT ja tietoliikenne

¹Ammatillisen koulutuksen opiskelijat ja tutkinnot 2020-2023, Tilastokeskus

Erikoistuneiden oppilaitosten rooli

Erikoistuneet oppilaitokset ovat avainasemassa. Ne keskittyvät aloille, joilla tarvitaan syvällistä osaamista ja korkeaa laatua, esimerkiksi kiinteistöalan erityisosaamiseen, mikromekaniikan koulutukseen, laivanrakennukseen tai huoltovarmuudelle keskeisiin jäte- ja vesihuollon tehtäviin tarjoavat kriittisiä taitoja ketterästi ja laadukkaasti.

Tämä erikoistuminen mahdollistaa pienten resurssien tehokkaan käytön ja tuottaa vaikuttavuutta, joka ylittää merkittävästi panostuksen määrän.

Elinkeinoelämän oppilaitokset ovat hyvä esimerkki tästä. Niiden rooli korostuu erityisesti kriittisillä aloilla, joissa työelämän laatuvaatimukset ovat korkeita.

Esimerkiksi teknologia- ja ympäristöaloilla ne tarjoavat sellaista koulutusta, jota muu järjestelmä ei pysty tarjoamaan yhtä kattavasti ja laadukkaasti. Tämä tukee paitsi nykyisiä työmarkkinoiden tarpeita myös tulevaisuuden kasvua.

Vaikka Elinkeinoelämän oppilaitokset vastaavat laajoihin yhteiskunnallisiin tarpeisiin, niiden käytössä oleva osuus koko ammatillisen koulutuksen rahoituksesta on vain noin 10 %¹. Näin pienellä panostuksella tuotetaan valtavaa yhteiskunnallista arvoa, mikä korostaa niiden kustannustehokkuutta.

¹ Ammatillinen koulutus – rahoitusperusteet ja kustannukset, Vipunen 2024

Perusteet ammatillisen aikuiskoulutuksen jatkuvuuden varmistamiselle

Jotta Suomen talous voi vahvistua, työvoimalla tulee olla **lupa kasvaa** – tämä tarkoittaa ketteriä mahdollisuuksia osaamisen kehittämiseen.

EOL

Elinkeinoelämän Oppilaitokset ry

Tämän tutkimuksen perusteella voidaan esittää, että leikkaukset ammatillisesta aikuiskoulutuksesta uhkaisivat Suomen **pitkän aikavälin kasvua** ja kilpailukykyä vähentämällä työvoiman saatavuutta, osaamisen kehitystä ja alueellista elinvoimaisuutta.

Näiden menetysten seurauksena Suomen **taloudellinen kehitys** hidastuisi, ja **globaali kilpailuasema** heikkenisi.

EOL

Elinkeinoelämän Oppilaitokset ry

Ammatillisella aikuiskoulutuksella on merkittäviä positiivisia työmarkkinavaikutuksia erityisesti **työvoiman osaamisen päivittämisessä ja työmarkkinoille kiinnittymisen parantamisessa**, mikä lisää sekä **työllisyyttä** että Suomen **kilpailukykyä**. Erikoistuminen tuottaa **laatua tehokkaasti**.

Tämä ilmenee seuraavista näkökulmista.

EOL

Elinkeinoelämän Oppilaitokset ry

Kolme keskeistä näkökulmaa ammatilliseen aikuiskoulutukseen

1.

Ammatillinen koulutus vahvistaa työmarkkinakelpoisuutta ja työllisyyttä

Ammatillinen koulutus tarjoaa vahvan väylän työelämään, sillä noin **80 %** perustutkinnon suorittaneista työllistyy tai jatkaa opintojaan vuoden sisällä valmistumisesta.

--> Ammatti- ja erikoisammattitutkinnot vahvistavat tätä entisestään, ja aikuisopiskelijat kiinnittyvät työelämään erityisen tehokkaasti.

2.

Suomi tarvitsee ammattiosaajia

Suomen osaajapula on lähes kolminkertaistunut kymmenessä vuodessa. **81 %** suomalaisista yrityksistä raportoi osaajapulasta.

-> Ammatillinen aikuiskoulutus ei ole koulutuskierre, vaan ratkaisu työelämän osaajapulaan.

3.

Ammatillinen koulutus lisää alueellista elinvoimaa

Ammatillisessa koulutuksessa opiskelevat jäävät asuinpaikkakunnalleen huomattavasti useammin kuin muut opiskelijaryhmät

-> Alueilla, joissa väestö ikääntyy nopeasti, aikuiskoulutus on keskeinen keino ylläpitää työvoiman osaamista

EOL

Elinkeinoelämän Oppilaitokset ry

1.

Ammatillinen koulutus vahvistaa
työmarkkinakelpoisuutta ja
työllisyyttä

EOL

Elinkeinoelämän Oppilaitokset ry

Työllistyminen ja jatko-opintoihin siirtyminen määrittävät ammatillisen koulutuksen kokonaisvaikuttavuuden

- Vuoden 2022 tilastot osoittavat, että ammatillisen peruskoulutuksen suorittaneista **lähes 80 %** on päätoimisesti työllisiä, työllisiä opiskelijoita tai jatko-opinnoissa vuoden jälkeen valmistumisesta¹. Tämä korostaa koulutuksen tehokkuutta siirtymässä koulutuksesta työelämään.
- Ammatti- ja erikoisammattitutkinnon suorittajat ovat vielä vahvemmin kiinnittyneinä työelämään sekä jo opintojen aikana että valmistumisen jälkeen. Ammattitutkinnon suorittaneista lähes 90 % ja erikoisammattitutkinnon suorittaneista 95 % on työllistynyt joko päätoimisesti tai opiskelun ohella tai siirtynyt jatko-opintoihin.
- Tämä tekee ammatillisesta koulutuksesta yhden tärkeimmistä työkaluista työllisyyden ylläpitämisessä ja työmarkkinakelpoisuuden vahvistamisessa.

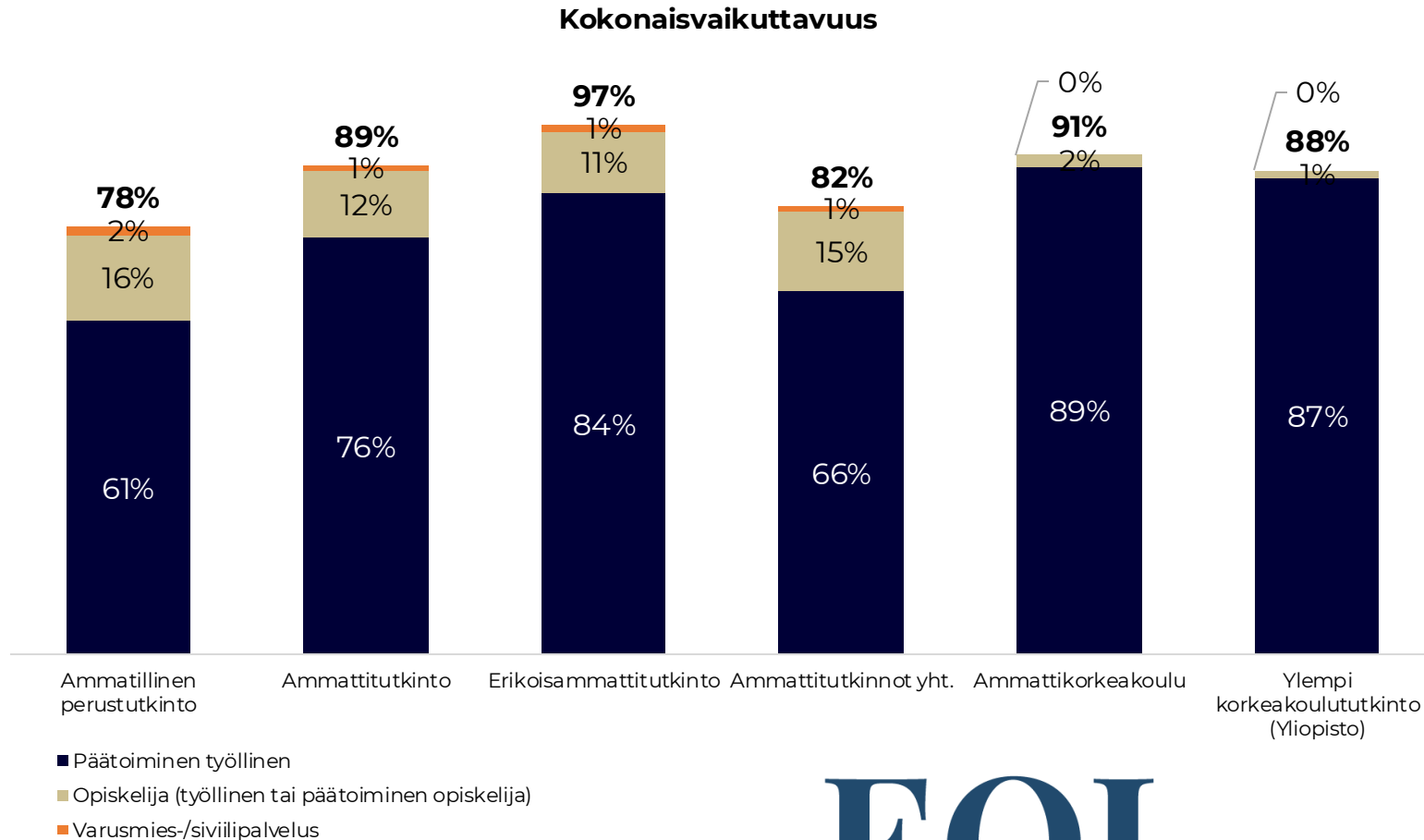
Ammatillisen koulutuksen kokonaisvaikuttavuus on

82 %

sen keskeisessä tehtävässä: työllistyminen, ammatissa toimiminen, yrittäjyys ja jatko-opinnot¹.

¹ Ammatillisen tutkinnon suorittaneiden työllistyminen ja jatko-opintoihin sijoittuminen 2022, Vipunen

Kokonaisvaikuttavuus eri koulutuksille, vuoden jälkeen valmistumisesta

Graafi kuvaa ammatillisen koulutuksen vaikuttavuutta sen keskeisessä tehtävässä:

työllistyminen, ammatissa toimiminen, yrittäjäyys ja jatko-opinnot. Esitetyt luvut kertovat tutkintotyypeittäin työllistyneiden, jatko-opintoihin siirtyneiden ja armeija-/siviilipalvelukseen osallistuneiden osuudet vuoden jälkeen valmistumisesta.

(Ammatillisen tutkinnon suorittaneiden työllistyminen ja jatko-opintoihin sijoittuminen 2022, Vipunen.)

EOL

Elinkeinoelämän Oppilaitokset ry

Opiskelijoiden moninaisuus tekee ammatillisen koulutuksen tuloksellisuudesta erityisen vaikuttavaa

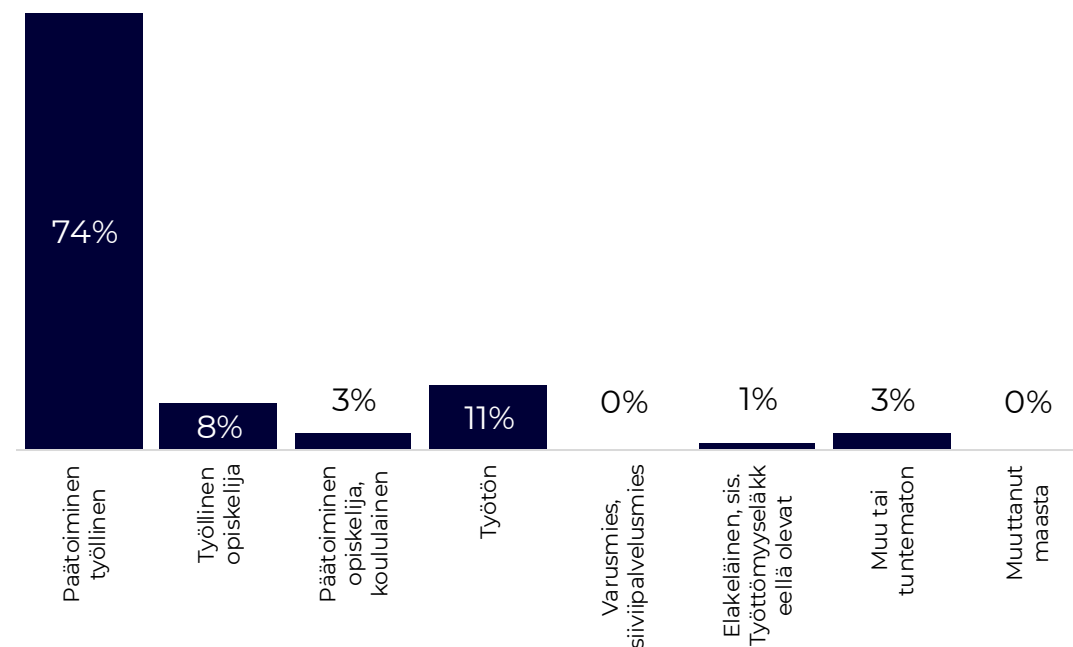
- Ammatillisen koulutuksen opiskelijat siirtyvät työelämään, jatko-opintoihin tai yhteiskunnan aktiivisiksi toimijoiksi, vaikka heidän lähtötilanteensa olisi ollut haasteellinen.
- Vaikuttavuutta arvioitaessa on myös tärkeää huomioida, että ammatillinen koulutus palvelee koko ikäluokkaa, toisin kuin korkeakoulutus, joka ei ole pakollista ja johon tullaan pääsykokeiden kautta. Ammatillinen koulutus toimii täysin erilaisessa mittakaavassa ja moninaisten opiskelijoiden kanssa, mikä tekee sen tuloksista erityisen arvokkaita.
- Ammatillisen koulutuksen tavoitteena on antaa opiskelijalle sellaiset tiedot ja taidot, jotka mahdollistavat työllistymisen, ammatissa toimimisen, yrittäjyyden tai jatko-opintoihin siirtymisen. Siksi sen vaikuttavuutta tulisi arvioida suhteessa tähän keskeiseen tehtävään – ei korkeakoulutuksen tai muiden koulutusmuotojen mittareilla.
- Opiskelijapalautteen mukaan 85 % ammatillisen koulutuksen opiskelijoista kokee, että koulutus parantaa valmiuksia työelämään siirtymiseen ja 89 %:lle koulutus antoi osaamista ja ammattitaitoa, jota pystyy hyödyntämään heti valmistumisen jälkeen¹.

¹ Ammatillisen koulutuksen opiskelijapalautte. Prosentit yhteenlaskettu lopetuskyselyn pisteistä 4 ja 5. Asteikko 1-5. 2023-2024, Vipunen 2024

Aikuisopiskelun työllisyysvaikutukset

- Ammatillisen koulutuksen merkitys työmarkkinoiden toimivuudelle on kriittinen, erityisesti aikuisten opiskelijoiden osalta.
- Aikuiset opiskelijat työllistyvät nuoria tehokkaammin. Vuonna 2022 ammatillisen tutkinnon suorittaneista aikuisista opiskelijoista 82 % työllistyi: vuosi valmistumisen jälkeen 74 % työskenteli täysipäiväisesti ja 8 % opintojen ohella, kun katsotaan 19–64-vuotiaita työikäisiä¹.
- Aikuiset opiskelevat usein työn ohessa², mikä tekee siitä julkiselle taloudelle kustannustehokasta. Työn ohessa opiskelu minimoi opiskelijoiden tulonmenetykset ja mahdollistaa nopean paluun tai pysymisen työelämässä. Työn ohella tapahtuvasta kouluttautumisesta ei koidu kalliita sijaistajajärjestelyitä sekä tulonmenetyksiä työnantajalle.

Ammatillisen tutkinnon suorittaneiden työllistyminen ja jatko-opintoihin sijoittuminen

¹ Ammatillisen tutkinnon suorittaneiden työllistyminen ja jatko-opintoihin sijoittuminen 1. valmistumisen jälkeen, Vipunen 2022

² Opintopolku.fi

Hyödyt kertautuvat

- Jokainen ammatillisen koulutuksen suorittanut, joka työllistyy ja **pysyy työmarkkinoilla**, tuottaa yhteiskunnalle säästöjä ja verotuloja vuodesta toiseen. Vaikka koulutuksen rahoitus on vuosittaista, sen tuottamat **hyödyt kumuloituvat** pitkäjänteisesti vuosien aikana.
- Toimeentulon paraneminen paitsi vähentää sosiaaliturvan tarvetta myös **lisää taloudellista aktiivisuutta** esimerkiksi kasvattamalla yksityistä kulutusta. Välillisesti ammatillinen koulutus luokin työpaikkoja palvelualoille ja pienyrityksiin koulutettujen lisääntyneen kulutuksen kautta.
- Ammatillinen koulutus myös **edistää yrittäjyyttä**, joka luo työpaikkoja sekä yrittäjälle itselleen että muille. Ammatillinen koulutus antoi 57 %:lle opiskelijoista valmiuden yrittäjyyteen¹.
- Suomen jatkuvan oppimisen järjestelmää työelämässä arvioivan raportin mukaan lyhyiden ja työmarkkinoille relevanttien oppimismahdollisuuksien kehittäminen voisi tuottaa **merkittäviä taloudellisia hyötyjä** erityisesti aikuisille, joilla on matalat taidot².

¹ Ammatillisen koulutuksen opiskelijapalautte. Prosentit yhteenlaskettu lopetuskyselyn pisteistä 4 ja 5. Asteikko 1-5. 2023-2024, Vipunen 2024

² OECD, 2020

EOL

Elinkeinoelämän Oppilaitokset ry

2.

Suomi tarvitsee ammattiosaajia

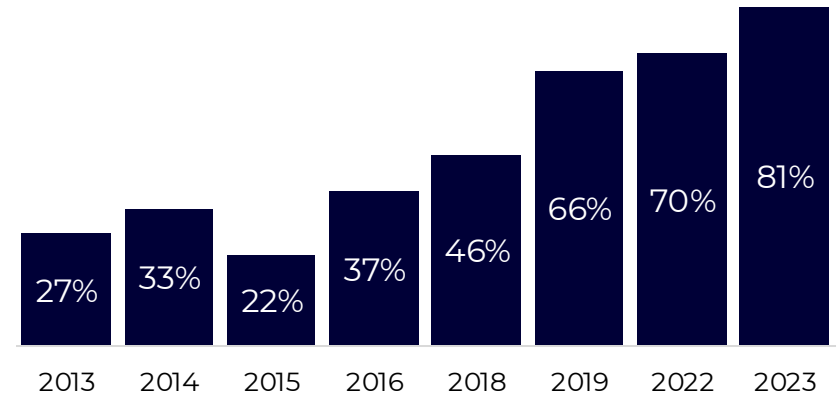
EOL

Elinkeinoelämän Oppilaitokset ry

Osaajapula ja tekijöiden saatavuuden vaarantuminen uhkaavat elinkeinoelämää

- Erikoistuneet koulutusalat ovat kriittisiä elinkeinoelämälle ja niiden karsiminen vaarantaisi monien toimialojen osaamisen saatavuuden. Vuonna 2023 suomalaisista työnantajista 81 % raportoi vaikeuksistaan löytää tarvittavaa osaamista¹.
- Kauppakamarien kyselyn mukaan 66 % yrityksistä kertoo osaajapulan rajoittavan yrityksen kasvua ja liiketoiminnan kehittämistä, ja 68 % yrityksistä arvioi rekryointitarpeen kasvavan seuraavan parin vuoden aikana².
- Suomen osaajapula on osa globaalia trendiä ja talouden elpyessä se tulee korostumaan entisestään³.

Suomen osaajapula on lähes kolminkertaistunut kymmenessä vuodessa

Osaajapulatutkimus 2024, Manpower. ManpowerGroupin tutkimukseen osallistui noin 39 000 työnantajaa 41 maasta. Suomesta mukana oli 510 organisaatiota.

Vuonna 2023 suomalaisista työnantajista

81 %

raportoi vaikeuksistaan löytää tarvittavaa osaamista.

(Manpower, 2024)

¹ Osaajapulatutkimus 2024 Manpower, 2024

² Keskuskauppakamari, 2023

³ Väestöliitto, 2020

EOL

Elinkeinoelämän Oppilaitokset ry

Näkökulma Pohjoismaista

Suomen osaajapula on osa globaalia trendiä, joka näkyy vahvasti myös Pohjoismaissa.

- Pohjoismaiden työmarkkinoilla vallitsee työvoimapula ja kohtaanto-ongelmia, erityisesti teknologia-, rakennus- ja palvelualoilla. Vihreä siirtymä ja digitalisaatio lisäävät käytännön taitojen ja erikoisosaamisen tarvetta, mitä ammatillinen koulutus tarjoaa. Sen työelämälähtöisyys ja joustavuus tekevät siitä keskeisen ratkaisun sekä uusien osaajien kouluttamiseen että nykyisen työvoiman osaamisen päivittämiseen.¹
- Norjassa NEO-indeksi (Net Employment Outlook) on 27 %, mikä on korkeampi kuin muissa Pohjoismaissa ja viittaa huomattavaan kysyntään osaajille. Osaajapula koskee erityisesti teknologia-, energia- ja teollisuusaloja, jotka ovat Norjan talouden keskiössä.²
- Suomessa NEO on 22 %. Täällä raportoitua osaajapulaa on erityisesti hoiva-, teknologia-, rakennus- ja kuljetusaloilla.³
- Ruotsissa NEO on 17 %, mikä on selvästi Norjaa ja Suomea alhaisempi. Osaajapula keskittyy erityisesti teknologiaan ja teollisuuteen, mutta yleinen työvoiman saatavuus ei ole yhtä kriittinen kuin Norjassa.³

Ennuste 2025 tilanteesta Suomessa

Eniten pulaa

AMMATIT

OSAAMISET

1. Sairaanhoidajat ym.
2. Lähihoitajat
3. Yleislääkärit
4. Lastentarhanopettajat
5. Sovellussuunnittelijat
6. Hitsaajat ja kaasuleikkaajat
7. Vartijat
8. Psykologit
9. Maansiirtokoneiden ym. kuljettajat
10. Sosiaalityön erityisasiantuntijat

Työ- ja elinkeinoministeriö, 2025
Ennustettu kohtaantotilanne Suomessa vuonna 2025
käytettävissä olevien työntekijöiden lukumäärästä
suhteessa työnantajien tarpeisiin

EOL

Elinkeinoelämän Oppilaitokset ry

¹ Nordregio, 2024

² Manpower, 2023

³ Manpower, 2024

Aikuiskoulutus tukee Suomen kilpailukykyä

Työnantajien näkemykset

- Ammatillinen aikuiskoulutus ei ole koulutuskierre, vaan ratkaisu työelämän ja yritysten osaajapulaan.
- Yritysten henkilöstökoulutuskyselyt osoittavat, että jatkuva osaamisen kehittäminen on keskeinen tekijä yritysten kilpailukyyn säilyttämisessä. Työnantajat korostavat, että aikuiskoulutuksen avulla voidaan parantaa tuottavuutta, tehokkuutta ja henkilöstön pysyvyyttä. Työpaikkakyselyjen mukaan yritykset kokevat, että ammatillisen koulutuksen tarjoamat tutkinnon osat vastaavat erittäin tai melko hyvin yritysten tarpeisiin¹.
- Keskuskauppakamarin vuoden 2023 selvityksen mukaan noin 82 % yrityksistä kertoo tarvitsevänsä toisen asteen ammatillisen tutkinnon suorittaneita osaajia (32 %) paljon, (36 %) jonkin verran tai (15 %) vähän².
- Elinkeinoelämän keskusliiton jäsenyritysten rekrytoinneista noin puolet kohdistuu ammatillisen koulutuksen suorittaneisiin³.

¹ Ammatillinen koulutus – työelämäpalaute 2022–2023, Vipunen

² Keskuskauppakamari, 2023

³ EK, 2024b

EOL

Elinkeinoelämän Oppilaitokset ry

Aikuiskoulutus tukee Suomen kilpailukykyä

Pk-yritysten näkökulma

- Suomessa valtaosa yrityksistä on mikro- tai pk-yrityksiä, joissa jo yhden työntekijän palkkaaminen voi tuoda merkittävää kasvua.
- Ammatilliset oppilaitokset ovat pk-yrityksille tärkeimpiä yhteistyökumppaneita, ja yritykset ovat yleensä tyytyväisiä yhteistyöhön. Kuitenkin 74 % pk-yrityksistä toivoo, että oppilaitokset tarjoaisivat räätälöityjä koulutusratkaisuja paremmin yritysten tarpeisiin¹.
- Erikoistuneet oppilaitokset vastaavat tähän tarpeeseen hyvin. Ne tarjoavat joustavia tarpeisiin räätälöityjä ratkaisuja tehokkaasti. Tarpeesta lähtenyt profilointi ja toimialakohtaisuus on tuottanut laatua.

Elintärkeä tuki toimialoille

- Erikoistuneet oppilaitokset tarjoavat koulutusta kriittisille aloille, kuten rakennus- ja kiinteistöalan erityisosaamiseen, mikromekaniikkaan ja huoltovarmuudelle tärkeisiin tehtäviin kuten vesi- ja jätehuoltoon. Esimerkiksi näiden alojen osaamisen saatavuus vaarantuu, jos koulutusresursseja leikataan.

¹Taloustutkimus, 2019

Ammatillinen koulutus vahvistaa yhteiskunnan muutoskykyä

Aikuiskoulutuksen kasvava osallistujamäärä

- Aikuiskoulutuksen opiskelijamäärät ovat olleet kasvussa. Vuodesta 2018 alkaen ammatti- ja erikoisammattitutkintojen suorittajien määrät ovat jatkuvasti nousseet, mikä heijastaa tarvetta jatkuvalla oppimiselle ja osaamisen päivittämiselle työelämässä¹.

Väestön ikääntyminen kasvattaa aikuiskoulutuksen merkitystä

- Aikuiskoulutus pitää työkäiset mukana työmarkkinoilla yhteiskunnan muutoksissa, erityisesti nuorisoikäluokkien pienentyessä.
- Väestön ikääntyessä ja nuorisoikäluokkien pienentyessä aikuiskoulutus on välttämätön ratkaisu työvoiman saatavuuden turvaamiseksi. Nuorisoikäluokat eivät ikärakenteemme vuoksi yksin riitä täyttämään työ- ja elinkeinoelämän kasvavia tarpeita².

Maahan muuttaneiden integrointi työmarkkinoille

- Ammatillinen koulutus on tehokas väylä, jonka kautta maahan muuttaneet voivat hankkia tarvittavat taidot ja pätevyyden osallistuakseen Suomen työelämään.
- Lisäksi englanninkieliset koulutusohjelmat tukevat heidän osaamisensa kehittämistä ja työllistymistään. Tämä kasvattaa työvoimapotentiaalia ja edistää yhteiskunnan monimuotoisuutta³.

Teknologinen kehitys ja globalisaatio

- Tutkimus osoittaa, että ammatillinen koulutus suojaa yksilöitä työpaikkojen katoamiselta teknologisen kehityksen ja globalisaation myötä⁴.

Erikoistuminen takaa kriittisen osaamisen laadun

Erikoistuneet oppilaitokset tuottavat korkealaatuista koulutusta erityisesti toimialoilla, joilla tarkka osaaminen on kriittistä.

¹Ammatillisen tutkinnon suorittaneiden työllistyminen ja jatko-opintoihin sijoittuminen 2022, Vipunen

²Väestöliitto, 2020

³Ammatillinen koulutus, osaamisen hankkimisen seuranta 2018–2024, Vipunen)

⁴Silliman & Virtanen, 2019

EOL

Elinkeinoelämän Oppilaitokset ry

Erikoistuminen on työelämätehokasta

- Aikuiskoulutuksen ohjelmat ovat yleensä lyhyempiä ja joustavampia kuin perinteiset tutkintokoulutukset¹. Tämä mahdollistaa nopean siirtymisen työelämään ja ketterän reagoinnin työmarkkinoiden kysyntään.
- Suomen jatkuvan oppimisen järjestelmää työelämässä arvioiva raportti suosittelee, että luodaan ja ylläpidetään kohdennettuja koulutusohjelmia, jotka keskittyvät käytännönläheisiin taitoihin ja tarjoavat lyhyitä, työmarkkinoille relevantteja kursseja².
- Erikoistuneet oppilaitokset, kuten ne, jotka keskittyvät kiinteistöalan erityisosaamiseen, mikromekaniikan koulutukseen, laivanrakennukseen tai huoltovarmuudelle keskeisiin jäte- ja vesihuollon tehtäviin tarjoavat kriittisiä taitoja ketterästi ja laadukkaasti.

¹Ammatillinen koulutus - tutkinnot - koulutuksen järjestäjä, Vipunen 2022

²OECD, 2020

EOL

Elinkeinoelämän Oppilaitokset ry

Työelämän tarpeet laadun kriteerinä

- Aikuiskoulutus on tiiviissä yhteydessä työelämään, ja erityisesti elinkeinoelämää lähellä toimivat erikoistuneet oppilaitokset tuottavat korkealaatuaista koulutusta, koska niiden toiminta on räätälöity työelämän tarpeiden mukaan.
- Elinkeinoelämän oppilaitokset erottuvat positiivisesti työelämälähtöisyydellään, mikä näkyy korkeina opiskelija- ja työelämäpalautteina, erityisesti pienissä ja yksityisissä oppilaitoksissa¹.
- Ammatillinen koulutus tuottaa osaajia, joiden taitotaso vastaa työelämän tarpeita. Käytännön ja teorian yhdistäminen, järjestelmällinen arviointi ja osaamisen näyttö varmistavat opiskelijoiden ammattitaidon ennen työelämään siirtymistä.
- Työnantajat kokevat työssäoppimisjaksojen olevan tehokas tapa varmistaa, että valmistuvat työntekijät ovat suoraan valmiita tehtäviin. Ammatillisen koulutuksen työelämäpalautteessa työnantajista 85 % kertoo olevansa valmiita palkkaamaan opiskelijoita ammatillisesta oppilaitoksesta².

¹ EOL, 2022

² Ammatillinen koulutus – työelämäpalaute 2022–2023, Vipunen

EOL

Elinkeinoelämän Oppilaitokset ry

3.

Ammatillinen koulutus lisää
alueellista elinvoimaa

EOL

Elinkeinoelämän Oppilaitokset ry

Ammatillinen koulutus vahvistaa paikallista kiinnittymistä

- Muihin koulutuksiin verrattuna juuri ammatillisessa koulutuksessa opiskelevien asuinpaikkakunnan ja maakunnan ulkopuolelle suuntautuva muuttohaluttomuus on yleisintä ja omaan asuinpaikkakuntaan kiinnittyminen vahvinta^{1,2}.
- Tutkimuksen mukaan ammatillisessa koulutuksessa opiskelevat sitoutuvat pysyvästi asuinpaikkakunnalleen tilastollisesti merkitsevästi vahvemmin kuin muut opiskelijaryhmät. Tämä tukee vahvasti paikallista työvoimaa ja alueen elinvoimaa.³

Ammatillisessa koulutuksessa opiskelevat jäävät pysyvästi asuinpaikkakunnalleen huomattavasti useammin kuin muut opiskelijaryhmät.

¹Yliopistot – tutkinnon suorittaneiden aikaisempi koulutus koulutusaloittain ja suoritusvuosittain 2010-2022, Vipunen

²Ammatillisen tutkinnon suorittaneiden sijoittuminen 2022, Vipunen

³Penttinen, 2013

EOL

Elinkeinoelämän Oppilaitokset ry

Aikuiskoulutus tukee alueellista pystyvyyttä

- Alueilla, joissa väestö ikääntyy nopeasti, aikuiskoulutus on keskeinen keino ylläpitää työvoiman osaamista ja tukea paikallisten yritysten tarpeita. Se vastaa työvoimapulaan tarjoamalla lyhyitä ja joustavia koulutuspolkuja, jotka edistävät työllisyyttä ja taloudellista kestävyttä.¹
- Ammatilliset oppilaitokset tarjoavat koulutusta myös alueilla, joilla on rajallisesti muita koulutus- ja työllistymismahdollisuuksia². Tämä luo paikallisesti osaavaa työvoimaa, mikä houkuttelee yrityksiä ja tukee alueellista talouskasvua.

Alueellisesti aikuiskoulutuksen leikkaukset

voivat vaikuttaa yritysten kilpailukykyyn, erityisesti niillä alueilla, joissa osaavan työvoiman saatavuus on jo rajallista¹. Tämä lisää alueellista epätasa-arvoa ja voi vähentää investointihalukkuutta pienillä paikkakunnilla.

- Osaajapula on vakavin Itä-Suomessa, missä 85 % yrityksistä raportoi haasteita. Seuraavaksi tulevat Etelä-Suomi (83 %), Länsi-Suomi (79 %) ja Pohjois-Suomi (75 %).³

¹ Ammatillisen tutkinnon suorittaneiden työllistyminen ja jatko-opintoihin sijoittuminen 2022, Vipunen

² Koulutuksen yhteiset järjestämis- ja ylläpitämisluvut, ammatillinen koulutus 2022, Vipunen

³ Manpower, 2024

EOL

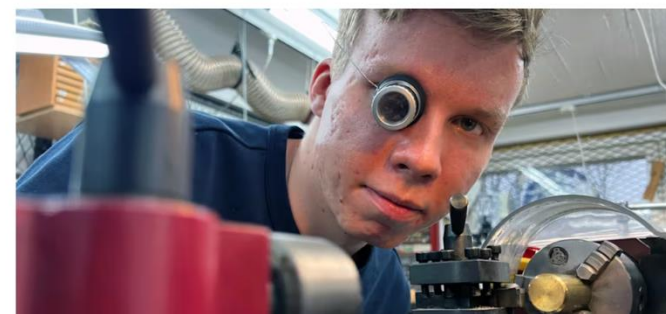
Elinkeinoelämän Oppilaitokset ry

Erikoistumisen merkitys laadun ja alueellisen kilpailukyvyn takaajana

- Erikoistuneet ammatilliset oppilaitokset ovat ratkaisevassa asemassa sellaisten koulutusalojen ylläpitämisessä, joita ei ole järkevää hajauttaa johtuen esimerkiksi korkeista infrastruktuurikustannuksista ja erityisosaamisen vaatimuksista. Esimerkkejä tällaisista aloista ovat kiinteistöalan erityisosaaminen, mikromekaniikka, laivanrakennus tai huoltovarmuudelle keskeiset jäte- ja vesihuollon tehtävät, joissa koulutuksen korkea laatu perustuu tarjonnan keskittämiseen ja syvälliseen erikoistumiseen.¹
- Erikoistuneet oppilaitokset vahvistavat paitsi kyseisten alojen osaamista myös alueellista kilpailukykyä ja elinvoimaa. Keskittämällä erityisosaamista tietyille alueille ne luovat osaamiskeskittymiä, jotka houkuttelevat yrityksiä, investointeja ja osaajia. Tämä ei ainoastaan tue paikallista taloutta, vaan myös edistää kansallista kilpailukykyä varmistamalla kriittisten alojen osaamisen saatavuuden.¹

Mikromekaanikoista on huutava pula ja valmistuvat revitään heti töihin – ura voi löytyä vaikka avaruusteknologiasta

Avaruusteollisuudessa työskentelevät mikromekaanikot valmistavat osia satelliitteihin. Alan ammattitutkinto aiotaan aloittaa 2026.

Mikromekaniikka on erikoisosaamista vaativa ala, jonka työnäkymät ovat erinomaiset, mutta alan osaajista on huutava pula. Suomessa mikromekaanikoita koulutetaan vain Espoon Kelloseppäkoulussa, jossa vuosittain valmistuu noin 15 opiskelijaa, vaikka tarve olisi moninkertainen. **Yle** 13.11.2024

EOL

Elinkeinoelämän Oppilaitokset ry

¹ Mediaseuranta, 2024

Koonti ja johtopäätökset

EOL

Elinkeinoelämän Oppilaitokset ry

Kolme keskeistä näkökulmaa ammattilliseen aikuiskoulutukseen

1.

Ammatillinen koulutus vahvistaa työmarkkinakelpoisuutta ja työllisyyttä

Ammatillinen koulutus tarjoaa vahvan väylän työelämään, sillä noin **80 %** perustutkinnon suorittaneista työllistyy tai jatkaa opintojaan vuoden sisällä valmistumisesta.

--> Ammatti- ja erikoisammattitutkinnot vahvistavat tätä entisestään, ja aikuisopiskelijat kiinnittyvät työelämään erityisen tehokkaasti.

2.

Suomi tarvitsee ammattiosaajia

Suomen osaajapula on lähes kolminkertaistunut kymmenessä vuodessa. **81 %** suomalaisista yrityksistä raportoi osaajapulasta.

-> Ammatillinen aikuiskoulutus ei ole koulutuskierre, vaan ratkaisu työelämän osaajapulaan.

3.

Ammatillinen koulutus lisää alueellista elinvoimaa

Ammatillisessa koulutuksessa opiskelevat jäävät asuinpaikkakunnalleen huomattavasti useammin kuin muut opiskelijaryhmät

-> Alueilla, joissa väestö ikääntyy nopeasti, aikuiskoulutus on keskeinen keino ylläpitää työvoiman osaamista

EOL

Elinkeinoelämän Oppilaitokset ry

Johtopäätökset ja suositukset 1/2

- Ammatillinen aikuiskoulutus vahvistaa työmarkkinoiden dynamiikkaa ja yhteiskunnan resilienssiä, luoden edellytyksiä kestäväälle kasvulle. Koulutukseen panostaminen tuottaa pitkäaikaista hyötyä.
- Osaajapula heikentää työmarkkinoiden toimintaa ja elinkeinoelämän kilpailukykyä. Ammatillisen koulutuksen joustavuus ja työelämälähtöisyys tarjoavat tehokkaan ratkaisun tähän kasvavaan haasteeseen.
- Erikoistuneet oppilaitokset mahdollistavat toimialakattavan ja laadukkaan koulutusjärjestelmän pienellä valtion panostuksella.
- Alueellisesti erikoistuneet oppilaitokset vastaavat paikallisten osaajatarpeiden kysyntään ja tukevat talouden kehitystä siellä, missä väestö ikääntyy ja työvoiman saatavuus on rajallista. Koulutuksen resurssien väheneminen voisi horjuttaa monien alueiden elinvoimaa.
- Työikäisten määrän vähentyessä aikuiskoulutus on keskeinen keino varmistaa, että työmarkkinat voivat vastata yhteiskunnan muuttuviin tarpeisiin ja elinkeinoelämä saa tarvitsemansa osaajat.
- Ammatillisen koulutuksen rahoituksen heikentäminen syventäisi osaajapulaa ja heikentäisi yritysten kilpailukykyä ja alueiden elinvoimaa. Tämä vaikeuttaisi sopeutumista markkinoiden muutoksiin ja hidastaisi kansallista talouskasvua.

EOL

Elinkeinoelämän Oppilaitokset ry

Johtopäätökset ja suositukset 2/2

Taloudellinen perustelu:

- Ammatillinen aikuiskoulutus on kustannustehokas keino tuottaa kestäväää kasvua, parantaa työllisyyttä, Suomen kilpailukykyä ja alueellista elinvoimaa.
- Erikoistumisen kautta oppilaitokset voivat ylläpitää korkealaatuisia, mutta kohdennettuja koulutusohjelmia, jotka vastaavat kriittisiin osaamistarpeisiin ja työelämän vaatimuksiin.

Poliittisen tuen tarve:

- Oppilaistosten erikoistuminen mahdollistaa korkean laadun pienellä volyyymilla, mutta samalla se tekee näistä oppilaitoksista haavoittuvia säästötoimenpiteille.
- Näiden oppilaitosten merkitys tulisi tunnistaa Suomen koulutuspoliittisessa keskustelussa.
- Päättäjien on varmistettava riittävä rahoitus ja joustava lainsäädäntö, joka mahdollistaa koulutuksen sopeuttamisen alueellisiin ja työelämän tarpeisiin.
- Koulutuksen rahoitus tulee turvata kevään kehysriihessä ja tehdä korjausliike toimialojen osaamisen saatavuuden näkökulmasta.

Pitkäjänteinen strategia:

- Laaditaan ylihallituskautinen jatkuvan oppimisen strategia ammatillisen aikuiskoulutuksen turvaamiseksi ja kehittämiseksi, jotta osaavan työvoiman saatavuus voidaan taata tulevaisuudessakin. Näin varmistetaan, että suomalainen koulutusjärjestelmä kattaa toimialojen tarvittavan osaamisen jatkossakin.
- Nuorisoikäluokan pienentyessä ja aikuisten osuuden kasvaessa koulutuspolitiikan on painotettava vahvemmin aikuiskoulutusta, sillä suurin osa tulevaisuuden työvoimasta löytyy aikuisväestöstä.
- Erikoistumisen voisi nähdä koko ammatillisen koulutuksen kehittämisen suuntana.

EOL

Elinkeinoelämän Oppilaitokset ry

Lähteet

EOL

Elinkeinoelämän Oppilaitokset ry

Lähteet

1. Ahonen, H. "Pahimmillaan leikkaus ammatikoulutuksesta hidastaa talouskasvu", Ilta-lehti 17.4.2024. Viitattu 16.1.2025 <https://www.iltalehti.fi/poliitikka/a/517eb0c7-d329-4bf3-a038-990d6ce5a73d>
2. Akava (2024), Akavan lausunto hallituksen esityksestä laiksi ammatillisen koulutuksen toiminnan ohjauksen kokeilusta ja eräiksi siihen liittyviksi laiksi. Viitattu 10.12.2024 <https://akava.fi/lausunnot/akavan-lausunto-hallituksen-esityksesta-laiksi-ammattillisen-koulutuksen-toiminnan-ohjauksen-kokeilusta-ja-eräiksi-siihen-liittyviksi-laeiksi/>
3. Airila, A., Mattila-Holappa, P., Kurki, A.-L., & Nykänen, M. (2019), Työelämässä oppiminen, ohjaus ja oppilaitos-yhteistyö työpaikkojen näkökulmasta. Ammattikasvatuksen aikakauskirja, 21(2), 24-41. <https://journal.fi/akakk/article/view/86932/45844>
4. EK (2024a), EK:n Osaamisavain-kysely: Yritysten rekrytointiaikeet kääntymässä kasvuun. Viitattu 10.12.2024 <https://ek.fi/ajankohtaista/tiedotteet/ekn-osaamisavain-kysely-yritysten-rekrytointiaikeet-kaantymassa-kasvuun/>
5. EK.fi, (2024b). Viitattu 10.12.2024 <https://ek.fi>
6. EK (2023), EK Osaamisavain 2023 - Rekrytoinneilla korvataan poistumaa – osaajatarve kaikilla koulutustasoilla. Viitattu 10.12.2024 <https://ek.fi/ajankohtaista/tiedotteet/kysely-rekrytoinneilla-korvataan-poistumaa-osaajatarve-kaikilla-koulutustasoilla/>
7. EK (2022), Lausunto ammatillisen koulutuksen rahoitusmallia ja useita koulutuslajia koskevista muutoksista. Viitattu 10.12.2024 <https://ek.fi/lausunnot/lausunto-ammattillisen-koulutuksen-rahoitusmallia-ja-useita-koulutuslajeja-koskevista-muutoksista/#spf-ammattillinen>
8. EK (2019a), Taloustutkimus: Pk-yritykset tyytyväisiä ammatilliseen koulutukseen, vuodelta 2019. Viitattu 10.12.2024 <https://ek.fi/ajankohtaista/tiedotteet/taloustutkimus-pk-yritykset-tyytyvaisia-ammattilliseen-koulutukseen/>
9. EK (2019b), PK-yritysten kokemukset yhteistyöstä ammatillisten oppilaitosten kanssa. Viitattu 10.12.2024 https://ek.fi/wp-content/uploads/Taloustutkimus_Ammattillinen_koulutus_infografiikka.pdf
10. Elintarviketeollisuusliitto (2023), Osaamista ja tekijöitä elintarviketeollisuuteen – elintarvikealan koulutuksen palvelukykysevaluutus. Viitattu 10.12.2024 <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/805424/HAMK%20Ammilehto%20Vabasatapanen%20Elintarvikealojen%20palvelukykysevaluutus.pdf?sequence=2>
11. EOL (2022), Tilastollinen selvitys ammatillisen koulutuksen järjestämisestä 2022. Viitattu ja ladattu 10.12.2024 <https://www.eoly.fi/post/tilastollinen-selvitys-ammattillisen-koulutuksen-jarjestamisesta-2022>
12. EOL (2024), Kohtaantohanke. Viitattu 10.12.2024 https://www.eoly.fi/files/ugd/9d11c9_bc7eec7573a54b11be9eff01c4b559c8.pdf
13. ETLA (2021), Heterogeneity in Labor Market Returns to Adult education, ETLA Working Papers No 91. <http://pub.etla.fi/ETLA-Working-Papers-91.pdf>
14. ETLA (2021), Kannattavatko investoinnit aikuiskoulutukseen?, ETLA Muistio No 102 <https://pub.etla.fi/ETLA-Muistio-Brief-102.pdf>
15. ETLA (2019), Työllisyyden nousu voi myös heikentää julkista taloutta. Viitattu 16.1.2025 <https://www.etla.fi/ajankohtaista/kolumnit/tyollisyyden-nousu-voi-myos-heikentaa-julkista-taloutta/>
16. Huttunen, K., Pekkarinen, T., Uusitalo, R., & Virtanen, H. (2023). Lost Boys? Secondary Education and Crime. Journal of Public Economics, 218, 104804. <https://doi.org/10.1016/j.jpubeco.2023.104804>
17. JOTPA (2023), Alueellisia työvoiman osaamistarpeita ja ratkaisuehdotuksia. Viitattu 10.12.2024 <https://backend.jotpa.fi/sites/default/files/documents/Alueellisia%20tyovoiman%20osaamistarpeita%20ja%20ratkaisuehdotuksia.pdf>
18. JOTPA (2023), Jokaisen osaaminen näkyviin, aikuisten oppimisen vaikeudet, kouluttautuminen ja työelämä. Viitattu 10.12.2024 https://backend.jotpa.fi/sites/default/files/documents/Lokaisen%20osaaminen%20näkyviin%20-%20Aikuisten%20oppimisen%20vaikeudet%20-%20kouluttautuminen%20ja%20tyoelama_Jotpa_2023_korjaus01072024.pdf
19. Karvi (2017), Ammatillisen koulutuksen osaamisperusteisuus, asiakaslähtöisyys ja toiminnan tehokkuus. Viitattu 10.12.2024 https://www.karvi.fi/sites/default/files/sites/default/files/documents/Osaamisperusteisuuden-tila_KARVI_VNTEAS.pdf
20. Karvi (2022), Koulutusjärjestelmän kyky vastata jatkuvan oppimisen haasteisiin äkillisissä rakennemuutostilanteissa. Viitattu 10.12.2024 https://www.karvi.fi/sites/default/files/sites/default/files/documents/KARVI_8_2022.pdf
21. Karvi (2022), Koulutusjärjestelmän kyky vastata jatkuvan oppimisen haasteisiin äkillisissä rakennemuutostilanteissa (koko raportti). Viitattu 10.12.2024 https://www.karvi.fi/sites/default/files/sites/default/files/documents/KARVI_8_2022.pdf
22. Karvi (2022), KUMPPANINA TYÖELÄMÄ Arviointi työelämässä oppimisesta ja työelämäyhteistyöstä ammatillisessa koulutuksessa. Viitattu 10.12.2024 https://www.karvi.fi/sites/default/files/sites/default/files/documents/Karvi_Policy-brief_0423_Ammattillisen-koulutuksen-tila_0.pdf
23. Karvi (2022), Nostaja Karvin ammatillisen koulutuksen arviointien 2021-2022 keskeisistä tuloksista. Viitattu 10.12.2024 <https://www.karvi.fi/sites/default/files/sites/default/files/documents/Kumppanina-tyoelama-Arviointi-tyoelamassa-oppimisesta-ja-tyoelamayhteistyosta-ammattillisessa-koulutuksessa.pdf>

EOL

Elinkeinoelämän Oppilaitokset ry

Lähteet

24. Karvi (2023), Ammatillisen koulutuksen tila – työelämälähtöisyys ja yksilölliset opintopolut ovat vahvistuneet, laadussa kuitenkin vaihtelua ja yhdenvertaisuuden toteutumisessa puutteita. Viitattu 10.12.2024
25. Karvi (2023), Ammatillisen koulutuksen tila- työelämälähtöisyys ja yksilölliset opintopolut ovat vahvistuneet, laadussa kuitenkin vaihtelua ja yhdenvertaisuuden toteutumisessa puutteita. Viitattu 10.12.2024 https://www.karvi.fi/sites/default/files/sites/default/files/documents/Karvi_Policy-brief_0423_Ammatillisen-koulutuksen-tila_0.pdf
26. Karvi (2024), KATSaus AMMATILLISEN TUOKINNON SUORITANEIDEN TYÖLLISTYMISEEN. Viitattu 10.12.2024 https://www.karvi.fi/sites/default/files/sites/default/files/documents/KARVI_3624.pdf
27. Keskuskauppakamari (2023), Kauppakamarikysely 2023, osaavan työvoiman saatavuus ja kansainväliset osaajat. Viitattu 10.12.2024 <https://kauppakamari.fi/wp-content/uploads/2023/10/Kauppakamarien-osaajakysely-PDF>
28. Keskuskauppakamari (2020), Kilpailukyvynt avaimet 2020-luvulla – Suomesta maailman kilpailukykyisin maa. Viitattu 10.12.2024 <https://kauppakamari.fi/wp-content/uploads/2020/04/kilpailukyvynt-avaimet.pdf>
29. Keskuskauppakamari (2023), Kauppakamarien osaajakysely 2023. Viitattu 10.12.2024 <https://kauppakamari.fi/tiedote/kauppakamarikysely-tyontekijapuola-rajoittaa-edelleen-yritysten-kasvua-66-prosenttia-yrityksista-kertoo-osaajapulan-estavan-kasvua-ja-liiketoiminnan-kehittamista/>
30. KT (2024), Kunta-alan työn murroksen muutos 10: Uudistuva ammatillinen koulutus. Viitattu 10.12.2024 <https://www.kt.fi/sites/default/files/media/document/Ammatillinen%20koulutus%20ty%C3%B6n%20murroksen%20kuvaus%202021.pdf>
31. ManpowerGroup (2024), Employment outlook Survey 2024. Viitattu 10.12.2024 <https://go.manpowergroup.com/hubs/MPG-MEOS-Q1-2025-Global-Report.pdf>
32. Mediaseuranta vuodelta 2024
33. Niemi, A.-M., & Jahnukainen, M. (2018), Tuen tarve, työ-elämäpainotteisuus ja itsenäisyyden vaatimus ammatillisen koulutuksen kontekstissa, 20(1), 9-12. <https://journal.fi/akakk/article/view/84714/43724>
34. Nordregio (2024), The State of Nordic Region: Chapter 5: Challenges of labour shortages and skills provision. Viitattu 10.12.2024 <https://pub.nordregio.org/r-2024-13-state-of-the-nordic-region-2024/chapter-5-challenges-of-labour-shortages-and-skills-provision.html>
35. OECD (2020), Continuous Learning in Working Life in Finland. Viitattu 10.12.2024 <https://doi.org/10.1787/2ffcffe6-en>
36. OECD (2023), Building Future-Ready Vocational Education and Training Systems. <https://doi.org/10.1787/28551a79-en>
37. OECD (2024), Education a a Glance 2024: OECD Indicators <https://doi.org/10.1787/c00cad36-en>.
38. OKM (2024), Ammatillisen koulutuksen rahoitus Viitattu 10.12.2024 <https://okm.fi/amatillisen-koulutuksen-hallinto-ja-rahoitus>
39. Opetus- ja kulttuuriministeriö (2024), Aiemman tutkimuksen suorittaneiden osuus toteutuneista opintovuosista 2023. Viitattu 10.12.2024
40. Opetus- ja kulttuuriministeriö (2024), Ammatillisten tutkintojen kehittäminen, Työryhmän loppuraportti. Viitattu 10.12.2024. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-265-738-3>
41. Opetus- ja kulttuuriministeriö (2024), Jatkuva oppiminen. Viitattu 10.12.2024 <https://okm.fi/jatkuva-oppiminen>
42. Opetus- ja kulttuuriministeriö (2024), Laskennallinen arvio opiskelijavuositoteumista 2024. Viitattu 10.12.2024 https://okm.fi/documents/410845/223167131/liite+1_Laskennallinen+arvio+koulutuksen+jarjestajien+vuoden+2024+opiskelijavuositoteumista+UONNOS+20241002.pdf/0f724138-7747-d308-d47d-68e9e7281dac?liite+1_Laskennallinen+arvio+koulutuksen+jarjestajien+vuoden+2
43. Opetus- ja kulttuuriministeriö (2024), Ministeriön pohjaehdotus vähennyksiksi tavoitellisten opiskelijavuosien määrään. Viitattu 10.12.2024

EOL

Elinkeinoelämän Oppilaitokset ry

Lähteet

44. Opetus- ja kulttuuriministeriö (2024), Sivistyskatsaus 2024. Viitattu 10.12.2024 https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/165591/OKM_2024_25.pdf
45. Opetus- ja kulttuuriministeriö (2024), VALTIONOSUUS/RAHOITUS KÄYTTÖKUSTANNUKSIIN (EUROA) VUODELLE 2024. Viitattu 10.12.2024 <https://vos.oph.fi/rap/vos/v24/vop6os24.htmj>
46. Palta ry ja SHLL (2023), Huolinta- ja logistiikka-alojen koulutuksen palvelukyky. Viitattu 10.12.2024 <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/815848/HAMK%20Tammilehto%20Ferola%20%26%20Civil%20Huolinta-%20ja%20logistiikka-alojen%20koulutuksen%20palvelukyky.pdf?sequence=5&isAllowed=y>
47. Palta ry ja SHLL (2023), Huolinta- ja logistiikka-alojen koulutuksen palvelukykykyselytuloja. Viitattu 10.12.2024 <https://www.huolintaliitto.fi/media/osaamisselvitys-2023/huolinta-ja-logistiikka-alojen-koulutuksen-palvelukykykyselytuloja-12122023-djat.pdf>
48. Penttinen, P (2013), Itä-Suomen nuorisopuntari, Katsaus nuorten hyvinvointiin Itä-Suomen maakunnissa 2010-2012. Viitattu 13.1.2025 <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/63282/URN:ISBN:9789515883803.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
49. Rakenusteollisuus (2024), Osaamistarveselvitys 2024. Viitattu 10.12.2024 <https://rt.fi/wp-content/uploads/2024/10/RT-Osaamistarveselvitys-2024-laaja.pdf>
50. SAK (2024), Luottamushenkilöpaneeli: Koulutus ja osaaminen SAK-laisilla aloilla. Viitattu 10.12.2024 <https://www.sak.fi/aineistot/tutkimukset/luottamushenkilöpaneeli-koulutus-ja-osaaminen-sak-laisilla-aloilla/>
51. SAK (2024), Ammatillinen koulutus on avainasemassa tuottavuuden parantamisessa. Viitattu 10.12.2024 <https://www.sak.fi/ajankohtaista/uutiset/sak-ammattillinen-koulutus-on-avainasemassa-tuottavuuden-parantamisessa/>
52. Silliman, Mikko & Virtanen, Hanna (2019), "Labor Market Returns to Vocational Secondary Education". ETLA Working Papers No 65. <http://pub.etla.fi/ETLA-Working-Papers-65.pdf>
53. Suomen Yrittäjät (2023), Lausunto: Ammatillinen koulutus ja reformin tavoitteiden toteutuminen, Viitattu 10.12.2024 <https://www.yrittajat.fi/ajankohtaista/lausunnot/ammattillinen-koulutus-ja-reformin-tavoitteiden-toteutuminen/>
54. Suomen Yrittäjät (2021), Yrittäjystävällistä ammatillista koulutusta. Viitattu 10.12.2024 https://www.yrittajat.fi/wp-content/uploads/2021/07/yrittajystavallista_ammattillista_koulutusta_2020.pdf
55. Taloustutkimus (2019), Pk-yritysten kokemukset yhteistyöstä ammatillisten oppilaitosten kanssa: Kyselytutkimuksen tulokset Elinkeinoelämän keskusliitolle. Viitattu 28.1.2025 https://ek.fi/wp-content/uploads/Taloustutkimus_Ammattillinen_koulutus_Infografiikka.pdf
56. Teknologiateollisuus (2023), Teknologiosaamisella tulevaisuuteen – tekniikan alojen ammatillisen koulutuksen palvelukykykyselytuloja 2023, <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/790901/2023-Tammilehto-Tekniikan-alojen-palvelukykykyselytuloja-2023-03-03.pdf?sequence=5&isAllowed=y>
57. Teknologiateollisuus ja Teollisuusliitto ry (2024), Ammatillisen perustutkinnon suorittaneiden nuorten työttömyys tekniikan aloilla. Viitattu 10.12.2024 https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/867963/HAMK_Civil%20ym_Jaa%20palkkaamatta.pdf?sequence=5&isAllowed=y
58. TE-palvelut (2024), F.E.C-koulutus. Viitattu 10.12.2024 <https://toimistot.te-palvelut.fi/uusimaa/paikalisetpalvelut/tyovoimakoulukset/fec-koulutus>
59. Työ- ja elinkeinoministeriö (2020), OECD kannustaa Suomea kehittämään jatkuvaa oppimista kokonaisuutena. Viitattu 10.12.2024 <https://tem.fi/-/oecd-kannustaa-suomea-kehittamaan-jatkuvaa-oppimista-kokonaisuutena>
60. Työ- ja elinkeinoministeriö (2024), Osaamisen teemavuosi. Viitattu 10.12.2024 <https://tem.fi/osaamisen-vuosi>
61. Työ- ja elinkeinoministeriö (2025), Työvoimabarometri. Viitattu 15.12.2025 <https://tyovoimabarometri.fi/>
62. Valtioneuvoston kanslia (2019), Työttömyyden laajat kustannukset yhteiskunnalle. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-287-645-4>

EOL

Elinkeinoelämän Oppilaitokset ry

Lähteet

83. Ammattikorkeakoulusta valmistuneiden työllistyminen 2022, Vipunen 2024 https://vipunen.fi/fi-fi/_layouts/15/xlviewer.aspx?id=/fi-fi/Raportit/Ammattikorkeakoulusta%20valmistuneiden%20työllistyminen%20-%20amk%20pääasiallinen%20toiminta.xlsx
84. Koulutuksen yhteiset järjestämis- ja ylläpitämisluvat, ammatillinen koulutus 2022, Vipunen 2024 https://vipunen.fi/fi-fi/_layouts/15/xlviewer.aspx?id=/fi-fi/Raportit/Koulutuksen%20yhteiset%20-%20järjestämis-%20ja%20ylläpitämisluvat%20-%20ammatillinen.xlsx
85. Suomalaisen kokonaisansiotulo ja palkkarakenne 2023, Tilastokeskus 2025 https://pxdata.stat.fi/PxWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin_pra/statfin_pra_pxt_14xm.px/table/tableViewLayout/
86. Tutkinnon suorittaneiden työllistyminen ja jatko-opintoihin sijoittuminen 2022, Vipunen 2024 https://vipunen.fi/fi-fi/_layouts/15/xlviewer.aspx?id=/fi-fi/Raportit/Tutkinnon%20suorittaneiden%20työllistyminen%20ja%20jatko-opintoihin%20sijoittuminen%20-%20analyysiraportti.xlsx
87. Työpaikkaohjaajakäytön tulokset 2023, Vipunen 2024 <https://app.powerbi.com/view?r=eyJrjoiOWNiODgwODctMDRjNy00MzgxlTgzNjctYTZhYWRI7TNiMjlmliwidCl6jkkxMDczODlkLlTQOVjgtNDcxNi05ZGEyLWM0ZTNhY2YwMzBkviIsImMiOjh9&language=fi-FI>
88. Yliopistojen kokonaisrahoitus 2016-2018, Vipunen 2024 https://vipunen.fi/fi-fi/_layouts/15/xlviewer.aspx?id=/fi-fi/Raportit/Yliopistojen%20kokonaisrahoitus%20-%20yliopisto.xlsx
89. Yliopistosta valmistuneiden työllistyminen 2022, Vipunen 2024 https://vipunen.fi/fi-fi/_layouts/15/xlviewer.aspx?id=/fi-fi/Raportit/Yliopistosta%20valmistuneiden%20työllistyminen%20-%20vuosi.xlsx
90. Yliopistot – tutkinnon suorittaneiden aikaisempi koulutus koulutusaloittain ja suoritusvuosittain 2010-2022, Vipunen 2024 https://vipunen.fi/fi-fi/_layouts/15/xlviewer.aspx?id=/fi-fi/Raportit/Yliopistot%20-%20tutkinnon%20suorittaneiden%20aikaisempi%20koulutus%20B%20-%20koulutusala2.xlsx
91. Yliopistolastututkinnon suorittaneiden sijoittuminen 2022, Vipunen 2024 https://vipunen.fi/fi-fi/_layouts/15/xlviewer.aspx?id=/fi-fi/Raportit/Lukiokoulutus%20-%20työllistyminen%20ja%20jatko-opinnot%20-%20tilastovuosi.xlsx

EOL

Elinkeinoelämän Oppilaitokset ry